

Miquel de Moragas i Miquel Botella, Editors

Les Claus de

l'Èxit

*Impactes socials, esportius,
econòmics i comunicatius de*

Barcelona'92

*Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport
Universitat Autònoma de Barcelona
Museu Olímpic de Lausana
Fundació Barcelona Olímpica*

Els autors

Josep Miquel Abad
Enric Truñó
Fidel Sust
Manuel Llanos
Lluís Millet
Miquel Botella
Ferran Pastor
Jordi López
Andreu Clapés
Josep Bertran
Miquel de Moragas
Joan Botella
Faustino Miguélez
Ferran Brunet
Fernand Landry
John MacAloon
Nancy Rivenburgh
Muriel Ladrón de Guevara
Pilar Carrasquer
Núria García
Xavier Còller
Daniel Romaní
Dolors Aparicio

Les Claus de l'Èxit.

Impactes socials, esportius,
econòmics i comunicatius de
Barcelona '92

Les Claus de l'Èxit.

Impactes socials, esportius, econòmics i comunicatius de Barcelona'92

Els continguts d'aquest llibre no podran ser reproduïts, ni totalment ni parcialment, sense el previ consentiment per escrit dels editors.

© Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport
Universitat Autònoma de Barcelona
Edifici B. 08193 Bellaterra (Barcelona, España)

© Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
Edifici A. 08193 Bellaterra (Barcelona, España)

Editors: Miquel de Moragas i Miquel Botella
Coordinació editorial: Miquel Gómez,
Esther Martí i Núria Garcia
Disseny de la coberta: Josep M.ª Trias (Quod)

Primera edició: juliol de 1995

Dipòsit legal: B. 30.733-1995
ISBN 84-490-0388-1
Composició: Víctor Igual, S. L.
Impressió: Duplex, S. A.
Enquadernació: Serveis Gràfics 106, S.L.
Printed in Spain - Impres a Espanya

Índex

Joan Antoni Samaranch <i>President del Comitè Olímpic Internacional</i>	7
Presentació	
Pasqual Maragall <i>President del COOB'92</i> <i>Alcalde de Barcelona</i>	9
Introducció	
Josep Miquel Abad <i>Conseller Delegat del COOB'92</i> «Balanç de les realitzacions del COOB'92»	11
Organització dels Jocs	
Miquel Botella «Les claus de l'èxit dels Jocs»	18
Esports	
Enric Truñó «Barcelona, ciutat de l'esport»	43
Manuel Llanos «Així va col·laborar el Comitè Olímpic Espanyol en l'èxit del '92»	57
Mitjans de comunicació	
Miquel de Moragas / Nancy Rivenburgh / Núria Garcia «La imatge de Barcelona'92 a la televisió internacional»	76
Muriel Ladrón de Guevara / Xavier Còller / Daniel Romani «La imatge de Barcelona a la premsa internacional» .	98
Disseny	
Miquel de Moragas «Disseny, logotip i mascota en la promoció i la identitat de Barcelona'92»	115
Jocs Paralímpics Barcelona'92	
Fernand Landry «Els Jocs Paralímpics i la integració social»	130

Política

Joan Botella

- «Els Jocs Polítics. Actors i estratègies entorn
dels Jocs Olímpics de Barcelona 1992» 145

Societat

Faustino Miguélez / Pilar Carrasquer

- «La repercussió laboral dels Jocs Olímpics» 155

Andreu Clapés

- «Voluntaris Barcelona'92: la gran festa
de la participació» 171

John MacAloon

- «Barcelona'92: un punt de vista
des de l'antropologia cultural» 187

Urbanisme

Lluís Millet

- «Els Jocs de la Ciutat» 194

Economia

Ferran Brunet

- «Anàlisi econòmica dels Jocs Olímpics de
Barcelona'92: recursos, finançament i impactes» . . . 209

Tecnologia

Jordi López / Ferran Pastor

- «Barcelona'92: les estratègies de la tecnologia» . . . 244

Josep Bertran

- «La imatge de la tecnologia als Jocs Olímpics
de Barcelona'92» 260

Epíleg

Fidel Sust

*Director General d'Esports de la Generalitat
de Catalunya*

- «L'herència esportiva dels Jocs de Barcelona» . . . 267

Bibliografia sobre Barcelona'92

- Dolors Aparicio 272

Apèndix

Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport.

Càtedra Internacional d'Olimpisme.

- Fundació Barcelona Olímpica 282

EPÍLEG

L'HERÈNCIA ESPORTIVA DELS JOCS DE BARCELONA

FIDEL SUST I MITJANS

El mes de juliol de 1993 el Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport, en el marc dels cursos d'estiu de la Universitat Internacional Menéndez Pelayo, va organitzar un simposi per commemorar el primer aniversari dels Jocs Olímpics de Barcelona.

Els organitzadors varen tenir l'amabilitat de convidar-me a desenvolupar una conferència sobre l'herència esportiva dels Jocs de Barcelona, el que aquests havien deixat en infraestructura i la seva influència en el desenvolupament esportiu posterior a les diferents comarques de Catalunya.

Ara de nou se'm demana una col·laboració com a cloenda d'un recull d'escrits sobre els impactes dels Jocs de Barcelona. Iniciava llavors la meua intervenció esmentant un comentari del Conseller Delegat del COOB'92, Josep Miquel Abad quan, en referir-se als Jocs de Barcelona, deia que tots els qui hem estat immersos en la seva organització tenim el dret d'ésser subjectius i apassionats.

Doncs bé, essent objectiu i no gens apassionat, sóc dels convençuts que en la història del nostre país hi ha un abans i un després dels Jocs. Per què hi ha un després? Voldria fer-hi algunes reflexions.

*Per què són interessants uns Jocs Olímpics
per a una ciutat i per a un país?*

L'esport és avui dia l'activitat més universal i la que desperta més interès. També té una importància cabdal en l'economia moderna. No hi ha pràcticament cap àmbit econòmic ni d'activitat humana en què l'esport no hi tingui una incidència més o menys accentuada.

Els Jocs Olímpics són l'esdeveniment esportiu més important que se celebra al món. És un fenomen de tal magnitud que sobrepassa el simple fet esportiu, implicant àmbits econòmics, polítics, culturals i socials. Tots els qui vàrem viure els Jocs Olímpics de Barcelona vàrem poder constatar

clarament aquest fet. Aquests Jocs han transformat la ciutat i el país, i han tingut una gran incidència en l'esport i en totes les altres activitats que s'hi desenvoluparen.

L'organització d'uns Jocs Olímpics no afecta únicament l'esport. Una organització d'aquesta magnitud és transcendental per a un país que desitja avançar i mostrar al món la seva realitat, les seves aspiracions i les singularitats que li són pròpies i el distingeixen al mateix temps que en marquen la identitat.

Per què Barcelona podia fer-los? Quin era el seu capital?

Per la seva gent i la seva història. Per tots aquells homes i dones que al llarg de més de cent anys havien treballat per l'esport de Catalunya.

Barcelona tenia arguments per demanar els Jocs. Ja havia sol·licitat quatre vegades la seva organització. Quatre presidents del Comitè Olímpic Internacional, de l'any 1926 al 1972, havien mostrat el seu reconeixement a la capacitat organitzativa i la vocació olímpica de la ciutat.

Tot això: història, capacitat organitzativa, infraestructures, cabal humà ens donava la confiança que Barcelona podia fer-ho. Aquest era el seu capital.

*Per què Barcelona va aconseguir-ho?
Què es va fer en el període de candidatura?*

De vegades, al davant d'un esdeveniment, fins i tot important, i obeint a criteris totalment legítims, les opinions es disgreguen. Això no es va donar a Barcelona.

Des de les més altes instàncies de l'Estat, la Generalitat, l'Ajuntament fins al Comitè Olímpic Espanyol, tots es van abocar al projecte. Les entitats esportives i la societat civil varen estar al seu costat. L'empresariat català es va implicar econòmicament en el projecte de candidatura.

Calia convèncer el col·lectiu del Comitè Olímpic Internacional de la bondat del nostre projecte. Viatjar per tot el món, i trobar el punt idoni en els plantejaments dels membres del COI, va ésser una tasca molt important, i en la qual és de justícia destacar el President del Comitè Olímpic Espanyol, Carles Ferrer Salat, l'empresari Leopoldo Rodés, el periodista Andreu Mercè Varela i el bon amic que ja no es troba entre nosaltres, l'ambaixador Ignasi Masferrer.

A Catalunya les institucions varen rebre tothom. Pel que

fa a la Generalitat, he estat testimoni de la dedicació que el president Pujol va esmerçar en aquest objectiu.

I sóc també conscient de l'esforç i lliurament que es va fer des de l'Ajuntament de Barcelona, des del Comitè Olímpic Espanyol i des de l'Estat en què la família Reial va tenir un paper decisiu.

La figura de Joan Antoni Samaranch va ser cabdal. Quina millor garantia podia tenir l'esport internacional respecte a Barcelona, sinó tenir-hi com a president un directiu fill de l'esport català?

Com es va estructurar l'organització del COOB per organitzar uns bons Jocs Olímpics?

Al llarg d'aquesta publicació altres autors han parlat d'això i amb ploma més autoritzada.

Val a dir que l'estructura del COOB va demostrar la seva efectivitat. En tots els camps com ara els transports, la comunicació, l'hostaleria, la sanitat, les infraestructures, els esports o la informàtica, es va treballar amb professionalitat i eficàcia.

El paper dels voluntaris va assegurar per un cantó l'operativitat d'uns serveis imprescindibles i, per l'altre, l'aire fresc de la generositat de la societat civil que tant ha distingit la gent del país i la gent de l'esport. Els voluntaris varen constituir, sens dubte, una peça fonamental, un èxit indiscutible del COOB.

Es van posar també els graons perquè la presència del fet català fos inqüestionable en tots els esdeveniments.

Per què el desenvolupament dels Jocs va ser tan bo?

Acabats els Jocs, l'opinió unànime va ser que havien estat els millors de la història. Passat un temps els judicis dels espectadors i de la premsa de tot el món, confirmaven la primera impressió. Barcelona va saber respondre a la confiança que el món li havia fet en nominar-la seu dels XXV Jocs Olímpics i va posar el llistó tan alt que es fa difícil que Atlanta el pugui superar.

Això vol dir que es va treballar bé, que es van fer les coses ben fetes i que es va tenir la sort, que sempre és necessària, d'arribar a obtenir un èxit tan gran.

Els excel·lents resultats esportius dels nostres participants, varen ésser també un aspecte cabdal per tenir la sen-

sació que els Jocs havien anat bé. El tema de la identitat catalana va ésser molt correcte en tots els camps, i jo asseguraria que molt bona. I tot això amb un gran caliu popular que es va arrodonir amb l'espectacular èxit dels Jocs Paralímpics i els Special Olímpics.

Què ens han deixat?

Barcelona no ha pogut seguir mai una línia de creixement constant. Sempre s'ha vist obligada a avançar a salts. Les exposicions universals de 1888 i 1929 van ésser dos motius per a l'expansió i modernització de la ciutat. Als inicis dels 80, Barcelona patia ja una manca d'infraestructures que l'anaven col·lapsant. Els Jocs Olímpics varen permetre transformar la ciutat i dotar-la d'uns serveis que eren necessaris, amb inversions molt importants que d'altra manera haurien tardat molts anys a estar disponibles. L'obertura de Barcelona al mar, la vila olímpica, l'aeroport, les estructures viàries i de comunicacions, la xarxa hotelera, eren necessaris per esdevenir una ciutat competitiva a l'Europa d'avui.

Un dels grans encerts del projecte va ésser la descentralització en diverses subseus de moltes de les activitats previstes. Barcelona va ser generosa amb la tradició esportiva molt arrelada a Catalunya, de tal manera que hi ha esports que s'identifiquen amb una ciutat, un poble o una comarca. Això va fer que diverses contrades de Catalunya poguessin disposar també de noves instal·lacions gràcies als Jocs Olímpics.

Sens dubte l'herència esportiva dels Jocs transcendeix per damunt dels aspectes que he comentat. Quan el 17 d'octubre de 1986 a Lausana, el president del Comitè Olímpic Internacional, Joan Antoni Samaranch va pronunciar amb fonètica catalana la paraula «Barcelona», es va produir un esclat de joia en la seva capital i a tot Catalunya, perquè amb aquella decisió es donava resposta a les reiterades peticions de nominació des de feia 60 anys, i es reconeixia la llarga tradició olímpica de l'esport català.

Aquesta herència ha d'estar per damunt del benefici econòmic en inversions, instal·lacions, pràctica esportiva, etc. Ha de fer-se patent en el camp moral i en el mateix país. Per això cal fer altres valoracions:

- A. Ha de significar un refermament moral per a nosaltres mateixos i davant de tot el món. Hem estat capaços d'organitzar els millors jocs de la història amb rigor administratiu, amb una gran capacitat de gestió, amb

eficàcia, amb una utilització dels recursos econòmics, humans i financers òptims.

- B. Ha significat un coneixement arreu del món d'una identitat, de la nostra identitat, lligada a una situació de prestigi.

En definitiva, s'han abordat moltes iniciatives que sense la il·lusió dels Jocs no s'haurien posat en marxa.

Voldria fer una darrera reflexió. El vertader patrimoni de l'esport català són els directius, els esportistes i tots els qui col·laboren perquè l'esport vagi endavant. Sense aquest gran col·lectiu de persones que estimen l'esport i que el senten, no funcionaria res, no hi hauria esport organitzat. Ara bé: no hem de perdre de vista el futur, el que l'evolució de la nostra societat exigeix al món de l'esport, el que n'espera, el que necessita. Tot això ha estat el motiu que la Secretaria General de l'Esport i la Unió de Federacions Esportives Catalanes organitzessin, conjuntament, el Congrés de l'Esport Català al llarg de vuit mesos (del novembre de 1993 al juny de 1994), cosa que ha estat també una herència dels Jocs.

Que en tenia de raó Pierre de Coubertin quan després d'una visita a Barcelona l'any 1926 va dir: «Jo creia que sabia amb certesa el que era la vocació olímpica d'una ciutat fins que he conegut Barcelona». Que aquesta vocació perduri en el temps al nostre país.

FIDEL SUST I MITJANS

Director General de l'Esport
de la Generalitat de Catalunya